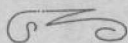

Ulapalle

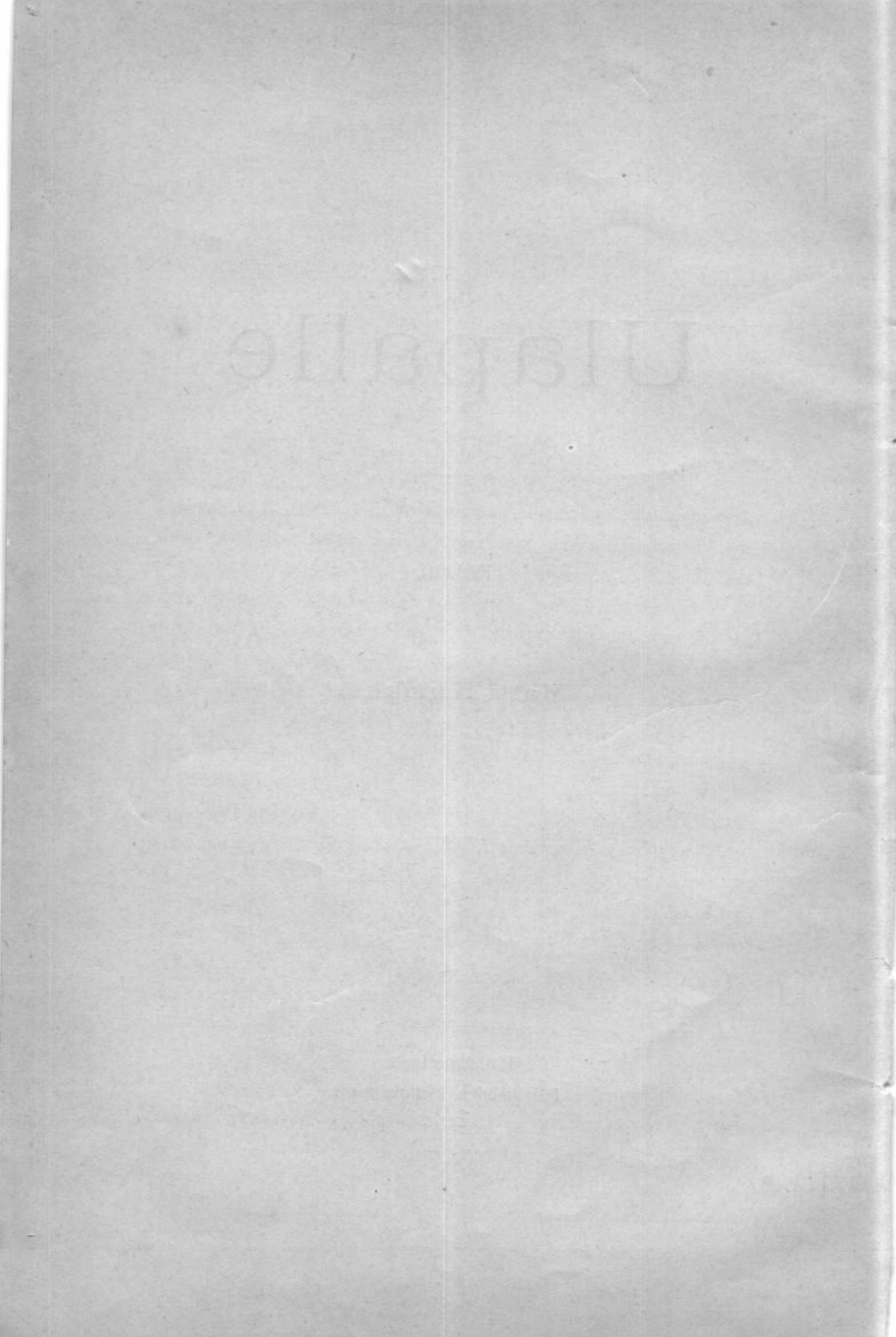

Kirjoitti

Matti Kurikka.

Helsingissä,
Päivälehden kirjapainossa,
1897.

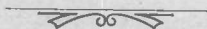

Riennämme vanhan vuosisadan loppua, uuden alkua kohti; elämme ajan voimakkaitten virtausten risti-aallokossa. On niitä, jotka voisivat muille suuntaa neuvoa, mutta pysyvät etäällä ajan virtauksista; ovat laske-neet purtensa tuonne lahden pohjaan ankkuriin ja yhäti siellä pelokkaina viipyvät, vaikka lahden pinnan peittä liika ja saasta. Vaan ne, joitten henki kaihoaa eteenpäin, elämän suuren salaisuuden ymmärtämiseen, ne istuvat, huolimatta heidän varoituksistaan, kukin purressaan, purjeita tuulille tarjoten. Mutta leikkiä ei ole ristituulella purjehtiminen. Kutka huolestuneina tuijottavat eteensä, lähellä olevaan kariin vilkasten, kutka epätoivoisina koettavat soutamalla estää purttansa matalikolle ajautumasta. Kalpeina heiluu tuolla jo muuan purressaan, jonka köli pohjaan kolahtelee, lainneen harjalla yhä matalammalle viskautuen. Mutta onpa niitä pursia jo ulapallakin. Soreasti pulleine purjeineen ne aaltojen harjoja viiltävät, raikkaan tuulen mukaan kallistellen. Silloin tällöin kuuluu sieltä iloisia huutoja: tänne, tänne!

Miksi en rientäisi ulapalle, nähdessäni, mikä tuuli voi purteni sinne liidättää. Onhan omatun-

toni kompassina ja järkeni luottavasti peräsiintä puristaa. Miksikä en luottaisi niihin. Ei muut minun purttani kumminkaan tule ohjaamaan. Jokaisella näkyy olevan kylliksi tekemistä omansa kanssa. Rohkeutta siis. Ulapalle!

M. K.

«Alussa oli logos, logos oli Jumalan tykönä, Jumala oli logos», sanoo se aleksandrialainen oppinut, jonka luullaan kirjoittaneen Johanneksen evankeliumin. Minä tahtoisin sanoa tuon perusväitteen näin: «Alussa oli Henki, Henki oli Jumalassa, Jumala oli Henki.»

Kaikki, missä on elämää on Hengestä, elämän eri muodot, aineellisetkin, ovat Hengen eri ilmauksia.

Miten ymmärtäisimmekään luonnon hievahtamattontä tarkoituksenmukaisuutta, kuinka voisimme tajuta elämän jumalallista suurenmoisuutta yhtä hyvin pienimmissä hiukkasissa kuin mahtavissa avaruuden kappaleissa, jos tyytyisimme olettamaan niitten vaan tottelevan jotakin Korkeamman niille määräämiä lakeja. Kaikkialle ulettava Henki se itse niinä elää ja vaikuttaa aivan samalla tavalla kuin me ihmiset pientä hiukkas-maailmaamme (ruumista) johdamme ja henkemme mukaan muodostamme.

Me tiedämme, mitenkä mineraalit ovat juoksevista aineesta koviksi jäähtyneet, tiedämme myöskin, että on ollut aika, jolloin ne eivät olleet ehtineet juoksevaankaan muotoon, vaan kaasumaisina hiukka-

sina muitten alkuaineitten seassa täyttivät avaruuden. Rajoitetuista voimistaan huolimatta, on ihminen tutkimustensa avulla saanut selville tärkeän sarjan ijan-kaikkisuuden kehityksestä, näyttäen toteen, että se, mitä me aineeksi nimitämme, on ollut sen hienompaa, sen henkisempää, minkä kauemmas ijankaikkisuuden entisyyteen pääsemme tunkeutumaan. Pyrkiessään sen salaisuuden perille, miten ajatuskoneistomme solujen avulla toimii, on aivojen tutkija huomannut, että minkä kauemmas pienuuteen päin hän suurennuslasin avulla pääsee, sen pienempiin osiin hajoaa tutkittava näköala. Mitä todistaa se? Sitä, että tiedemiehen lopulla, päästyään kylliksi pieniä aivojen osia tarkastamaan, täytyy joutua hengen salaperäiselle alueelle. Arvattavasti ei hänen tarvitse suurennuslasin avulla päästä tunkeutumaan solumaaailman salaisuuksiin kovinkaan kauas nykyisen pienuusrajan tuolle puolelle, niin hän jo voipi ottaa sellaistaikin aivotoimintaa selittääkseen, jota me nykyään pidämme puhtaasti henkisenä.

Aivan samalla tavalla voimme, avaruuden alkuaineen kehitystä taaksepäin seurattaessa, lopulla ajatella saapuvamme sille alalle, missä puhdas henkiolento liikkuu, ja me tulemme silloin käsittämään, ettei aine olekaan muuta kuin yksi Hengen ilmausmuotoja, yksi sen monista ominaisuuksista. Meidän ei tarvitse ajatella ainetta kaukaisimmassa ijankaikkisuudessa sellaiseksi omintakeiseksi elementiksi, miksi me ihmiset sen tunnemme. Evankeliumin kirjoittajan mukaan on siis täysi syy väittää: «Alussa oli (vaan) Henki, Henki oli Jumalassa, Jumala oli Henki.»

Vaikea on meidän ajatella Hengen ominaisuuksia. Mutta mitäpä jumalallisempaa, ijankaikkisempaa ominaisuutta voimmekaan korkeimmalle käsitteistämme

omistaa, kuin pyrkimyksen kaukaista ihannetta kohti. Siitä lähtiessämme voimme kaikesta muustakin antaa totuutta janoovalle itsellemme tyydyttävän selityksen. Syytä on meillä olettaa, ettei *tämä* nykyinen aineellinen kehityskausi olekaan Hengelle ainoa, vaan yksi monesta kehityskaudesta, joitten läpi Henki omaa ihannettansa kohti pyrkii.

Niinkuin me ihmiset tunnemme tyydytystä pyrkinessämme valoa kohti siksi, että me tunnemme, mikä valottomuus on, osaamme ilolle antaa oikean arvonsa tietäessämme, mille suru tuntuu, ymmärtäessämme rakkauden ääretöntä voimaa täydelleen, saatuaamme ensin vihan armottomuutta kokea, niin Henkikin sulki ikäänkuin itsensä ulkopuolelle sen, mikä hänen ominaisuuksistaan on äärimmäinen, loi oman olemuksensa vastakohdan, aineen, ja otti tehtäväkseen tämän uuden ilmiön kirkastamisen muun olemuksensa mukaiseksi.

✱

Aine esiintyi ensin hienona utana, jossa elämä oli vaan liikevoimana; alkoi sitten jakaantua äärettömiin uturyhmiin, jotka rupesivat hitaasti tiivistymään. Vähitellen kehittyivät nämä kaasumaisiksi aineryhmiiksi, jotka kukin jatkoivat hiljaista kehitystään. Erilaiset hiukkaset niissä alkoivat lähennellä mieleisiänsä tovereita, ruveten siten muodostumaan erilaatuisiksi alkuaineiksi. Nämä taasen vuorostaan vaikuttivat uusien suhteitten syntymiseen, ja kun se aurinkokunta, jonka kehitystä me voimme lähemmin seurata, oli ehtinyt jakaantua pallomaisiin osiinsa, sai mineraalien kehitys vihdoin alkunsa.

Moninaiset ovat luonnon eri muodot ja vivahdukset jo tällä kehitysasteella, mutta kuitenkin oli

mineraalienkin aikakausi vaan pohjakerros niille kehitysmuodoille, jotka aineessa piilevä Henki maanpinnalle nostatti.

Mineraalit jäähtyivät, maan pinta kovenemistaan koveni, irtaantuen niistä hiukkasista, jotka sen ympärille ilmakehyn muodostivat. Maan eri suhteet eri vuoden aikoina auringosta leviävään lämpöön vaikuttivat vuoroin sateita, vuoroin kuivuutta, jolloin kaikki edellytykset uudelle kehitysmuodolle oli tarjona. Kasvikunnan vuoro oli tullut, sen alimmat olennot saivat niin sanoaksemme persoonallisen elämän.

Meidän ei tarvitse seurata sitä äärettömän pitkää kehityskautta, jonka etevimmät kasvi-olennot tarvitsivat siirtyäkseen alimmista kasvikunnan muodoista korkeampiin muotoihin. Kehityksen suunta on selvä. Sen edistyneempiä kasveja alkaa luonto tuottaa, minkä korkeampia muotoja niissä asuva Henki kehityksekseen vaatii. Ne ovat olennoita, jotka voivat menettää elinvoimansa, s. o. niissä asustava Henki voi siirtyä pois, laskien olennon raukeamaan raaksi aineeksi jälleen, kun sen vaatimuksia ei tyydytetä. Tiedämmehän etelämailla löytyvän kasvin, joka veden puutteen jouduttuaan voipi lähettää ulottimen etsimään vettä pitkään matkain päästä. Se osottaa jo liikkumishalua. Ja onhan meillä alituisen tilaisuus nähdä, mitenkä usea kasvilaji, jolta syystä tahi toisesta alkavat loppua elatusaineet siltä paikalta, mihin se alkujaan on juurtunut, lähettää juurensa maan pintaa pitkin tuonemmaksi ja siirtyy uusina vesoina lopulla itsekin sinne. Siis se jo muuttaa olopaikkaansa, vaikka tämä siltä käykin vielä hitaasti ja hankalasti.

Korallilla ei myöskään vielä ole vapautta, mutta se luetaan jo eläimiin. Läheinen korallin sukulainen

simpukka sen sijaan on jo ryöstäytynyt vapauteen, mutta merkinä entisestä kehitysmuodostaan täytyy sen hinata raskasta ainekuormaa mukanaan. Sen serkku taas, etana, on vapautunut siitäkin haitasta ja liikkuu jo vapaana eläimenä luonnon antimia nauttimassa. Kehitystä, jota näillä esimerkeillä olen kuvannollisesti koettanut selittää, näemme kaikkialla. Varsinaiset välimuodot kyllä kuolevat pois, jotta ei sukujen sekaantuminen voisi tapahtua, mutta sukulaisuuden merkit ovat selvinä jällellä.

Sen korkeammalle kehitys täten nousee, minkä enemmän Hengen vaatimukset kasvavat, pyrkiesään yhä alistamaan ainetta palvelijakseen. Korkeammilla kehitysasteilla olevista eläimistä näemme, ettei niitten sisällisenä määrääjänä enää ole pelkkä huoli toimeentulosta, vaan alkaa niissä uusi voima päästä näkyviin. Tosin huomaamme jo kasvikkunnankin korkeammilla olennoilla olevan vaistomaisen kyvyn alkua, mutta vasta korkeammilla eläinasteilla näemme vaiston pääsevän täyteen kehitykseensä. Vaistomainen pyrkimys suvun lisäämiseen kehittyy näissä uudeksi mahtavaksi voimaksi, joka anastaa käskyvallan yli koko olennon. Vietit nousevat määrääviksi. Nautinnon himo herää. Puollustus ja hyökkäyskyky kehittyy, joista pelko, ahneus, kateus ovat tuloksia. Kärsityt tappiot opettavat heitä varovaisuuteen, viekkauteen ja koston. Me näemme heissä iloa ja onnellisuutta, jopa ikävää ja suruakin. Ja seuratessamme tarkemmin heidän elämän tapojansa, huomaamme pian, että heissä on jonkun verran ymmärrystäkin.

Kaikkein korkeimmilla kehitysasteilla löytyy eläimiä, jotka saattavat oman ruumiinsa alttiiksi viholliselle velvollisuuden tunnosta, kärsivät vilua ja nälkää

rakkaudesta, jopa asettuvat kuolemaan surusta isäntänsä haudalle.

Eläimen kehitysasteella on Henki siis noussut uuteen ilmausmuotoon. Vietit, intohimot ovat nyt elämän ylinnä määrääjänä, jopa niinkuin olen osottanut, esiintyy Henki jo ymmärryksenä vieläpä velvollisuksiensa täyttämään pakottavana omanatuntonakin.

Olemme tällä tavoin seuranneet Hengen voittoisaa kulkua luonnon kehityksessä itsetietoisen persoonallisuuden rajalle. Voidaksemme käsittää, miten kehitys tästä otti seuraavat tärkeät askeleet, tulee meidän tutustua siihen tärkeään lakiin, joka jo eläinkunnan kehityksessä on yhtenä tärkeimmistä.

Aviovalinta se on, mikä luonnon eri olentolajeista kasvattaa korkeampia muotoja. Minkä korkeammat eläimen henkiset lahjat ovat, sen huolellisempi on se valitessaan itselleen aviota. Se, joka ei omassa toveripiirissään löydä vertaistaan, hakee itselleen avion tuonnempaa, ja polvi polvelta nousee siten kunkin heimon keskuudessa valiosukuja, jotka suurempien lahjojensa avulla pääsevät yhä nopeammin nousemaan, kunnes heidän jälkeläisensä eivät enää tunnusta koko vanhaa heimoaan sukuunsa kuuluvaksikaan, lakkaavat alemmien sukuhaarojen seasta avioita ottamasta ja saavat siten oman nuoren rotunsa yhä enemmän jalostumaan. Välirodut, jotka eivät pääse ylimmän kanssa sekaantumään, yhtyvät alempiin ja katoavat. Tällä tavoin aikakausien kuluessa uudet entisiä ehommia rodut nousevat kehityksen etujoukkoina kulkemaan, mutta vanhojen edistyskulku seisattuu.

Siten on luultavasti ihmiskunnan alin rotu noussut eläinkunnasta. Mikä aika sitten kadonnut korkealle kehitysasteelle päässyt eläinlaji se näyttäytyi

tarkoituksenmukaisimmaksi asunnoksi korkeampia fyysillisiä toimintavälikappaleita tarvitseville henkiolennolle, ei meidän ole helppo varmuudella sanoa; eikä meidän tarvitsekaan sillä itseämme vaivata. Tähän eläinkunnasta jaloimpaan sukuun alkoivat kaikista eläinlajeista kehittyneimmät sielut siirtyä, nostaen sen vähitellen maanpallon hallitsevaksi sukukunnaksi ja Henki pääsee luomaan ainemaailmaan uusia elämänmuotoja korkealle yli sen, mihin sen siihen asti oli onnistunut ainetta pakottaa.

Eläimissä näimme viettien olevan päämahtina, mutta siellä täällä pilkistää jo, kuten olen näyttänyt, näkyviin varteenotettava ymmärrys. Se kokemus keskinäisen avuliaisuuden hyödystä, minkä esim. apinain, muurahaisten y. m. edistyneimpäin eläinten elämässä tiedämme niin tärkeäksi seikaksi, se se luonnollisesti johti ihmisenkin ottamaan ensimmäiset askeleensa yhteiskunnallisiin oloihin. Ja kun ulkonaiset vaarat hyvin aikasin pakottivat alkuihmisä pysymään koossa, sai ymmärrys keskinäisen vuorovaikutuksen kautta yhä uutta harjoitusta, ja jo teki hän ensimmäiset keksintönsä, joitten kautta hän turvasi asemansa eläimiä ja pahimmin ahdistavia luonnon voimia vastaan.

Mutta opittuaan luonnon ilmiöitä vaarinottamaan ja niitten mahtavuutta käsittämään, alkoi toinenkin ominaisuus ymmärryksen rinnalla pyrkiä selviytymään.

Luonnon mystillinen, salaperäinen puoli se nähtävästi aikasin veti ihmiskunnan huomion puoleensa ja valtasi sen kokonaan. Käsittämättä luonnon tavallisia ilmiöitä, näki ihminen, alettuaan havaintoja tehdä ja niitten syitä miettiä, ihmeitä kaikkialla, puhumattakaan niistä aave-ilmiöistä, jotka vielä tänä päivänä odottavat tutkivan tieteen selitystä. Siksiäpä alkoi

ihmisessä jo silloin alkuasteilla selvetä aavistus siitä, ettei luonto hänen ympärillään ollutkaan vaan kiviä, kasveja, eläimiä, vaan oli kaiken tuon takana näkymätön, mahtava olento, jonka edessä ihmisen oli nöyrytyminen. Tämä aavistus ja siitä johtuva vastuunalaisuuden tunne se saattoi ihmisen alimmilla kehitysasteilla kumartamaan käärmeen, krokotiilin, tulen, ukkosen, auringon edessä. Niinkuin lapsi tarvitsee toimintahaluiselle mielikuvitukselleen jotakin näkyvää perustaa, mutta tyytyy iloitsemaan ja rakentamaan tuulentupiaan, kun se saapi käteensä edes puupalikan, joka on leikattu hiukan ihmisen muotoiseksi, niin alkuihminenkin, tuntiessaan hengessään kaipuuta päästä näkymättömän luonnon Hengen yhteyteen, tyytyi kumartamaan minkä mahtavan luonnonilmiön edessä hyvänsä, kunhan se vaan vaikutti hänen mielikuvitukseensa kyllin voimakkaasti. Siksipä huomaammekin, että ihminen, polvi polvelta, rotu rodulta noustessaan ja kehittyessään, yhä pitää pääpyrintönään luonnon salaperäisten voimain palvelemista. Vähemmän huolii hän kysyä: miksi? Hän tyytyy siihen, että hän askel askeleelta pääsee luonnon voimia hyväkseen käyttämään. Hän nauttii hiljaisesta haaveksimisesta luonnon helmassa, tuntematta tiedon ja toiminnan halua. Siksipä vaipuu hän vihdoin uneliaasen saamattomuuteen, joka raukasee hänen kehityskykynsä kokonaan. Siksi ovat vanhat itämaiset kulttuurikansat, hinduit ja kiinalaiset, joitten esi-isät jo ikivanhassa muinaisuudessa pääsivät sukel-tamaan syvälle luonnon salaisuuksiin, seisattuneet kehityksessä ja jääneet alemmaksi ihmisroduksi, johon myöhempäin rotujen näyttää olevan mahdoton sekaantua.

Mutta itämaisen kehityksen seisaututtua ei Henki ole kulkuaan seisauttanut. Kun aasialainen rotu ei tar-

joa edistyneille sieluille elinvoimaisia tyyssijoja, niin ovat ne alkaneet pyrkiä, kuni vesat vanhan puun kuivettua, muualla näkyviin ja niin on kehitys Euroopassa avannut itselleen uuden suunnan. Kreikassa ja Roomassa rakentui fyysillisen voiman ja persoonallisen tahdon nojaan uusi kulttuuri. Pysyen niin vieraana kuin mahdollista haaveilemiselle ja mystisismille, tunnustaa tämä vaan sen, minkä se itse ymmärtää ja voipi toteennäyttää. Voimakkaan tiedon ja kunnianhimon kannustamana on se voimistumistaan voimistunut. Ja saatuaan kansain vaelluksen kautta raikasta elinvoimaa ja pulppuvaa toimintahalua, on tämä kylmän järjen kulttuuri askel askeleelta edistynyt, nostaen vihdoin ihmiskunnan 19 vuosisadan tieteyden ja keksintöjen huipulle.

Nyt kun länsimainen tutkiva tiede omin neuvoihin alkaa päästä niille luonnon salaisuuksien lähteille, joista itämaiset viisaat jo vuosituhansia sitten ovat ammentaneet, ymmärtämättä kumminkaan niitten «syntyjä syviä», voipi sanoa ihmiskunnan päässeensä sille kehitystasteelle, että molempain suurien kulttuurien varsinainen yhtyminen on mahdollinen. Länsinaisen tieteen ei enää tarvitse neuvottomana väistyä itämaisten ihmeyden edestä, vaan se koettaa jo sekä paljastaa vaikeimpiakin silmäkääntäjäin temppuja, että tarttua matemaattisella perusteellisuudella niitten luonnonlakien tutkimiseen, joitten avulla todelliset «ihmetyöt» ovat mahdollisia.

Mutta jos nyt palaamme tarkastamaan, millä kannalla näitten kulttuurivirtausten pyörteessä Hengen taistelu yksityisissä olennoissa esiintyy, niin huomaamme helposti, että, huolimatta niistä uusista oloista, joihin ihminen kehittyneen järjensä avulla on itsensä kohot-

tanut, Henki hänessä yhäti jatkaa samaa taistelua, mitä alemmassa luonnossa olemme tarkastaneet. Vaikka hän, näet, muissa suhteissa onkin äärettömästi noussut luonnon tilasta ylöspäin, masentaen käskynsä alaiseksi yhden luonnon voiman toisensa jälestä, ei eurooppalainen kulttuuri ole vielä tehnyt paljon mitään vapauttaakseen ihmistä niistä kahleista, joissa eläinkannalta perityt vietit ja intohimot häntä pitävät. Ihminen on hankkinut itselleen uusia henkisiä kykyjä, mutta perin harva on tehnyt sanottavasti työtä irtaantuakseen siitä painolastista, joka estää häntä lentämästä uusien lahjojensa avulla korkeuteen.

Eurooppalainen kulttuuri on niinkuin aasialainenkin mennyt yksipuolisuuteen ja joutunut ristiriitaan luonnon lakien kanssa, josta pelottavat yhteiskunnalliset mätähaavat ovat seurauksia. Yksityiset kulttuuri-ihmiset taas ovat kylmää järkeä jumaloidessaan ja vallitsevia kieroja yhteiskunta-oloja ihaillessaan, joutu-neet ristiriitaan sen voiman kanssa, joka kutakin meistä yhdistää luonnon suureen Henkeen, omantuntonsa kanssa. Ja taistelu ei ole helppoa.

Elämän tarpeitten tyydyttäminen on jo eläimellä nautintoa. Ihmisessä on taipumus nautintoihin monta vertaa suurempi ja monipuolisempi, sillä hänen aistimensa ovat hienonemistaan hienonneet, kehittäen nautintokyvyn yhä syvemmäksi ja perinpohjaisemmaksi. Siksi voi intohimojen voima, jos se saa esteettömästi kehittyä, päästä ihmisessä mahtavuuteen, joka kammottaa. Tiedämmehän ihmisiä, joilla elämäntarpeitten ja mielitekojen tyydyttäminen on kaikki kaikessa. Heidän elämänsä on kyllä ulkonaisesti kehittynyttä ihmiselämää, he käyttävät etevästi järkeänsä, mutta sen pyrintöjä ei jalosta elävän omantunnon valo. Ne sellaiset

näyttävät tosiaan katkaisseen kokonaan sen suonen, joka yhdistää ihmisen Hengen alkulähteeseen. Mutta näin kauas pimeyteen painuneita on toki perin vähän. Suunta, mihin kehitys kaikista esteistä ja kompastuksista huolimatta pyrkii, on selvä.

Henki pyrkii nyt vapautumaan viettien ja intohimojen orjuudesta, tahtomatta kumminkaan luopua niistä kokemuksista, joita se pitkällä matkallaan on tehnyt. Se ei pyri palaamaan, niin sanoakseni, viattoman karitsan kannalle, sillä silloinhan sen pitkä matka olisi tarkotukseton. Eläimellisistä ominaisuuksista irti pyrkiessään, ottaa henki niistä jokaisesta kalliin helmen talteen. Voisimme esimerkiksi sanoa, että viekkaus puhdistuu neuvokkuudeksi, uteliaisuus tiedonhaluksi, orjamaisuus kärsivällisyydeksi, itsepäisyys tahdonlujuuksi j. n. e. Näitä ominaisuuksia ei karitsa omista, sillä ne ovat opittavissa vasta tutustumalla viattomuuden vastakohtiin «syömällä pahan tiedon puusta.» Säilyttäen täten perinnölliset ominaisuutensa ainoastaan jalostuneimmassa muodossa, irtaantuu ihminen siitä sielun kuonasta, jota siihen alemmilla asteilla on takertunut.

Kasvikunnassa oli ainoana huolena toimeentulo, eläinkunnassa pääsivät vietit määrääviksi ja korkeimmassa ihmisessä alkaa nyt omatunto nousta valtaistuimelle. Se ei salli ihmisen enää pitää huolta yksinomaan itsestään, vaan huomio alkaa yhä enemmän kääntyä muihin ihmisiin, kaikkiin ihmisiin, koko luontoon, niin, pyrkimiseen ihannetta, sitä suurta käsittämätöntä kohti, jota, vastaavampaa käsitettä ilmasevan sanan puutteessa, on nimitetty meidän kaikkien Isäksi. Tämän luonnon Isän yhteyteen pyrkivä ihminen ei voi iloita, ei nauttia, jos hän näkee toisten olevan onnetto-

nia; hän alkaa etsiä nautintoa, tyydytystä muitten kärsimysten lieventämisessä. Ja minkä enemmän hän tälle taipumukselleen antautuu, sen suuremmaksi kasvaa tarve. Omatunto vaatii enemmän, yhä enemmän. Se kielto, mikä ihmiselle ensin oli vaan «älä tapa» ja joka sitten muodostui kielloksi «älä tee pahaa», kirjastuu nyt käskyksi «tee hyvää» ja pakottaa ihmistä uupumattomaan työhön, uhrauksiin muitten ihmisten hyväksi. Huolehtien omasta huomisestaan luopuu yksi vaan siitä, mitä hän välttämättä ei tarvitse, mutta toisessa voimistuu omatunto niin vaateliaaksi, että pakottaa luopumaan kaikesta omaisuudestaan; sillä hän ei löydä rauhaa, niin kauan kuin hän tietää elävänsä mukavammin kuin yksikään hänen lähimmäisistään. Fransiscus Assisilainen luopui kaikesta, mitä yhteiskunta hänelle tarjosi, rikkaudesta, nautinnoista, kunniaa saadakseen omantuntonsa mukaisesti palvella ihmiskuntaa. Jesus Natsarealainen vihdoin antoi ristiinnaulita itsensä tietäessään, ettei hän ilman kuolematta voisi avata ihmisten silmiä totuutta näkemään.

Olemme nyt päässeet siihen, jossa Henki meidän seassamme nousi jumalalliseen täydellisyyteen. «Rakastakaa vihollisianne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat; siunatkaa niitä, jotka teitä kiroilevat; rukoilkaa niitten edestä, jotka teitä vahingoittavat.»

Hän kyllä näytti ihmiskunnalle tien ihannetta kohti jo silloin kun länsimainen ja itämainen kulttuuri Syyrian kauppateitten varsilla olivat kohdanneet toisensa — kun «aika oli täytetty» — mutta ihmiskunta ei silloin vielä ollut kypsynyt lähtemään hänen oppinsa turvissa onnellista tulevaisuutta kohti. Ainoastaan hänen ulkonaiset työnsä silloinen ihminen käsitti, ei hänen oppiansa. Mutta niin vaillinaisena ja ristiriitaisesti

käsitettynä, kuin hänen oppinsa onkin esitetty niissä alkuperäisissä käsikirjoituksissa, jotka ovat meille säilyneet, riittävät ne kuitenkin osottamaan, miten ihmisen on elettävä, jotta Henki hänessä pääsisi nousemaan täydellisyyteen.

Että hän todella neuvoi ihmistä jokapäiväisellä elämällä, Isän tahdon täyttämällä, s. o. hänessä vielä vallalla olevien eläimellisten voimien nöyryyttämällä, pyrkimään täydellisyyttä kohti, siitä tulee jokainen vakuutetuksi, tutkiessaan mikä oli hänen oppinsa läpikäyvästä perusaatteena. Ja ettei hän pannut ihmisen kohtaloa kuoleman jälkeen lopullisesti, ijankaikkisesti riippuvaksi tästä lyhyestä ajan heilauksesta, minkä ihminen viettää maan päällä tuhansien ulkonaisten vaikuttimien ruhjomana, sen lausuu Jesus selvään opilaan «uudestasytymisestä.»

«Tuuli puhaltaa, kussa se tahtoo ja sinä kuulet sen humun, vaan et tiedä, kusta se tulee tahi minne se menee: samaten on jokaisen hengestäsyntymisen laita», sanotaan Johanneksen evankeliumissa Jesuksen itsensä lausuneen ja vähäistä ennen: «Ellei ihminen synny vedestä*) ja hengestä niin ei hän taida Jumalan valtakuntaan päästä.»

Missä ihmishenki on niinä väliaikoina, joka kuuluu kuoleman ja uudestasytymisen välillä, sitä ei meidän ole mahdoton ajatella, jos lähdemme vastausta etsimään luonnon tarjoamista esimerkeistä. Mitä kappaa kasvi kuuman päivän jälkeen? Rauhaistaa yötä. Mitä odottaa luonto yhtämittaisen, raikasta elinvoimaa uhkuvan kesän jälkeen? Pitkää talvenlepoa. Mitä

---

*) Vesi oli vanhanajan ihmisten käsityksen mukaan se alkuaine, mistä kaikki muu oli muodostunut.

kaihoaa se, joka on ikänsä taistellut ja kärsinyt? Rauhaa, rakkautta.

Jos luonnonlait ovat Jumalan lakeja, niin tarvitseeko epäillä, millaiseen olotilaan ihmishenki pääsee, irtaannuttuaan raihnaisesta ainetaakastaan?

Mutta se siitä.

Siirtykäämme takasin Hengen taistelua aineen kanssa seuraamaan.

Ensi kysymyksemme on nyt, mitenkä voimme ihmiskunnan tulevaisen kehityksen suuntaa määrätä. Eikä se meille ole mahdotonta. Kun fysiikan ja matematiikan alalla voimme yhdestä osasta saamiemme tietojen nojalla tarkalleen määrätä kokonaisuuden, niin miksi emme tällä alalla voisi.

Me olemme nähneet, että tähän asti kaikki kehitys on ollut Hengen taistelua aineen ominaisuuksia vastaan, sen vapautumista aineen tuottamista kahleista. Jos voimme määritellä, mitkä ne kahleet ovat, jotka henkisyysen päin pyrkivää ihmisolentoa kammitsoivat, niin saamme selvän koko tulevaisuuden kehityksen suunnastakin.

Nykyisessä olotilassa täytyy ihmisen tyytyä muodostamaan käsityksensä viiden aistimen tajuntakyvyn mukaan, vaikka hän on tieteittensä avulla kumoamattomaksi todistanut sen, että aistimet häntä koko ajan pettävät. Hän näkee kiintonaaisia kappaleita, joita ei ole laisinkaan olemassa, sillä opettaahan meille pelkkä suurennuslasi, ettei löydy laisinkaan ehdottomasti kovia kappaleita, vaan ovat kaikki aineet: metallit, puu, luu aivan niinkuin vesi ja höyrykin pelkkiä ainesryhmiä avaruudessa. Vesipisarassa pienet hiukkaset hyrräävät toinen toistensa ympäri suhteellisesti yhtäpitkien välimatkain päässä niinkuin taivaankappaleet. Näyttäväthän

meistä ääni, lämpö, valo, luonnon kaikkein erilaatuisimmilta ilmiöiltä ja kuitenkin tiedämme niitten syntyvän ainoastaan erilaisista ilmahiuikkasten liikkeistä. Toiselta puolen taasen tuntee ihminen mahtavia luonnon voimia ja hallitsee niitä, tietämättä kumminkaan, mitä ne oikeastaan ovat niinkuin sähkö, magneetti, hypnoosi. Ja kaiken tämän lisäksi saa hän joka hetki kurkistaa avaruuteen, jonka rajattomuus häntä pyöryttää, eikä hänellä kuitenkaan ole vähintä toivoakaan tuon arvoituksen selittämiseen aistimiensa nojaan rakennetulla käsityksellään. Tarvitseeko siis vastata kysymykseen, mistä ihmisolento pyrkii vapautumaan? Jos nykyinen elämänmuoto vielä rakentuu vaillinaisille käsitteille, niin täytyy toki kehityksen tarjota ihmiselle olotiloja, joissa hän näkee täyden todellisuuden. Kun tämä elämä kasvattaa vaan kysymyksiä, joitten suorittamiseen etevimmät ihmisolennot turhaan ulraavat itsensä, niin on meillä toki syytä odottaa korkeampaa kehitystasetta, jolla vastaukset ovat löydettävissä.

Ihmisen on siis vapauduttava niistä kahleista, jotka estävät häntä totuutta näkemästä. Hänen on vapauduttava aistimiensa rajoituksista.

Että ihmishengellä tosiaan on laveammat aistinvoimat, kuin se ainekoneisto, jonka avulla hän tavallisissa oloissa toimii, voi tulkita, siitä on meillä selviä todistuksia.

Säännöllisissä oloissa huomattavin todistus ihmisessä piilevistä ja ainoastaan silloin tällöin esille pulpuumaan pääsevästä henkisistä voimista on n. k. inspi-ratsioni.

Suurien hengenmiesten elämäkerroista, joissa heidän sieluelämänsä kuvataan, näemme, mitenkä he suurimmat työnsä, puheensa, kirjoituksensa, taideteok-

sensa, sävellyksensä ovat luoneet sellaisina hetkinä, jolloin he ovat aivan kuin antautuneet toisen, heille itselleen käsittämättömän voiman johdettaviksi. Moni heistä selittää, ettei hän itse inhimillisin voiminensa ole luonut suurimpia nerontuotteitansa, vaan on hän niitä synnyttäessään tuntenut olleensa ainoastaan tulkkina, välittäjänä häntä mahtavammalle luojalle.

Samaan ilmiöön on meillä tilaisuus alituisen nytkin tutustua. Ottakaamme esimerkiksi sellainen puhuja, joka voipi inspiratsioonille antautua. Hapuil-tuaan alussa kankeasti sopivia sanoja ja muodostel-tuaan sääntöjen mukaisesti lauseryhmiä, pääsee puhuja vihdoin sellaiselle alueelle, missä hän alkaa tuntea lämpiävänsä, jossa ikäänkuin hänen sisimpänsä, äsken vielä välinpitämätön ja uinuva, yhtyy puheeseen. Ja me huomaamme, kuinka puhujan huulilta alkaa vir-rata sana sanalta, ajatus ajatukselta, joita hän ei näytä enää itse laisinkaan sommittelevan. Hän antautuu vaan hehkuvalle mielellä kuuluville pulppuavan aja-tusjuoksunsa tulkiksi. Voimalla, jonka salaperäistä vaikutusta jokainen lienee ollut tilaisuudessa tunte-maan, valtaa puhuja silloin kuulijansa. Välinpitä-mättömyys haihtuu, arvostelemishalu unohtuu, yhtenä hengitystään pidättävänä kuulijana seisovat fuhannet yhden henkilön kautta vaikuttamaan päässeeseen Hengen lumoamana. Puhujasta sanotaan silloin; «hän on hen-gen mies» tahi «hänellä on haltija.» Samaten sävel-täjä. Hän tuntee päässeensä uuden, aivan itsenäisen säveleen jälille. Se ikäänkuin katkonaisina säikeinä soinnahtelee hänen sielunsa korviin, aivan kuin etsien kuulokoneistossa niitä äänisäikeitä, joitten kautta se pääsisi hengenalalta siirtymään aineväreilyksi. Onnelli-suuden tunne, jota kenties voisi aineellisemmalla alalla

sattuvimmin verrata siitosnautintoon, antautuu nyt säveltäjä kokoamaan katkelmia ja se, mitä hän ei suurimmillakaan ponnistuksilla olisi tahtomalla saanut luo-dukseksi, virtaa nyt tulvimalla itsestään hänen henkensä aarre-aitasta fyysillisen sävelkoneiston käytettäväksi.

Se on inspiratsionia.

Kun me nyt tiedämme, että jotkut ihmiset eräissä mielentiloissa omistavat kyvyn, jota he itsekään eivät jokapäiväisissä oloissa omista, niin mikä on luonnollisempaa kuin se oletus, että nämä harvinaiset ominaisuudet luonnonmukaisesti kehittyneemmissä ihmisissä tulevat yhä tavallisemmiksi ja selvemmiksi, kunnes ne fyysillisten kahleitten lauettua pääsevät pysyviksi.

Mutta meillä on muitakin todistuksia siitä, että ihmishenki nyt jo omistaa suuremmoisia voimia, vaikka ne eivät vielä pääse muuten kuin poikkeustapauksissa näkyviin.

Sitä todistavat ne lukemattomat tosiasiat, että jaloluontoiset henkilöt, jotka eläessään olivat pyrkineet Hengen vaatimuksia noudattamaan, kuolinhetkillään ovat tietäneet ja todistaneet tietävänsä asioita, jotka ylettyvät kauas yli viiden aistimen rajojen.

Sitä todistaa se tosiasia, että sellaisia henkilöitä kuin Svedenborg on ollut olemassa ja on tänä päivänäkin, jotka voivat pitkään matkain päästä seurata rakkaistensa tärkeimpiä elämänvaiheita. Aivan niinkuin uusimpain keksintöjen mukaan voi yhdestä sähköpatterista lähettää ilman johtolankaa toiseen tietoja, samaten ovat nämä tällaiset ihmiset henkisesti niin alttuita luonnon salaperäisille vaikutuksille, että yhden hengessä tapahtuvat voimakkaat värähdykset jättävät sen yhteydessä elävän, pitkään matkainkin päässä olevan toisen henkeen selvästi ymmärtettävän jäljen.

Muistettava on sekin, että hypnootiseen tilaan saatettujen ihmisten aistinvoimat ovat tavallisista inhimillisistä aistinrajoista riippumattomia. He voivat eräissä tapauksissa kuulla ja nähdä asioita, joista heidän nukuttajallaan ei ole mitään tietoa.

Samaten voipi unissakävijä toimittaa kaikkia jokapäiväisiä askareita, niinkuin valveillakin, mutta sen lisäksi voipi hän sellaista, mitä materialisti pitää mahdollottomana.

Ja unet vihdoin, tuo salaperäinen ala, jolla oppineet tuntevat itsensä niin neuvottomiksi, nekin ovat omansa todistamaan hengen elämää yläpuolella tämän jokapäiväisen aine-elämän, sillä todistettavissa on, että ne, niin sanoakseni, henkisimmässä muodossa esiintyvät sattuvina vertauskuvina, jotka varteenottavalle ihmiselle ovat verrattomia osviittoja tärkeimmissä elämäntähtäyksissä.

Kaikki nämä asiat ovat kumoamattomia todistuksia siitä, että ihmisellä on kykyä ammentamaan luonnon suuresta aarre-aitasta meille vielä käsittämättömiä voimia, joita fyysisen koneistomme kömpelyys nykyisellä kehitysasteella estää meitä vapaasti hyväksemme käyttämästä. Mutta noudattamalla samoja kehityslakeja, mitkä ovat aineessa esiintyvän Hengen vieneet voitosta voittoon, ovat nuo esteet poistettavissa. Kun ihmiskunnassa alkaa yleisemmin selvitä se, että ainoa tie päämäärään on taistelu niitä aineen voimia vastaan, mitkä eläinkunnasta ovat vielä ihmiskunnalla perintönä, antautuu tähän taisteluun yhä useampi niistä, jotka tuntevat olevansa siihen kykeneviä. Luonnon määräämä aviovalinta-laki, jota nykyinen polvi, kultavasikan ympärillä tanssiessaan, niin räikeästi loukkaa, pääsee jälleen täysiin oikeuksiinsa, ja ihmis-

kunnan keskuuteen alkaa kasvaa uusi rotu, polvi polvelta entistä jalompi ja lahjakkaampi, kunnes se huomaa olevansa siksi paljon edellä aineenorjia, että kaikki aviollinen sekaantuminen tulee mahdottomaksi. Uhkuvalla voimalla, niinkuin uusien rotujen on nähty alemmillakin kehitysasteilla tehneen, alkaa tämä raikas ihmisrotu voimistua, mutta vanha lakkaa kehittymästä, jääden niinkuin alempien rotujen on käynyt, ainoastaan väliasteeksi jälestä päämääräänsä rientäviä henkiolentoja varten.

Yhä väljemmälle päässeet hengenlahjat tarjoavat uudelle rodulle uusia näköaloja. Puhumattakaan sellaisesta eläimellisyydestä kuin syömis-, juomis- ja siittämistarpeen käyttämisestä nautintona, irtaantuu tämä yli-ihminen — niinkuin sitä uus-saksalainen filosofiä nimittää — kaikista niistä intohimoista ja paheista, jotka nykyistä rotua estävät omaatuntoansa noudattamasta.

Silloin, kun ihmisessä on yksinomaan vallitsevana tinkimättömän omantunnon alainen järki, saapuu hän vihdoin fyysillisen elämän rajalle. Hänen ottelunsa aineen kanssa päättyy ja kirkastuneena saapuu hän takasin elämän alkulähteesen.

Kun tällä tavoin äärettömien aikakausien kuluessa kaikki henki-olennot ovat palanneet sinne, mistä ne ikäänkuin ulos singahtivat, silloin on tämä kiertokulku lopussa ja suuri Henki voipi antautua uuden kehityskauden vaiheisiin.

